

- دکتر سیامک‌شایان
- دکتر مینم جوادی

پرسش‌های ما را دقیق گوش می‌کرد و آرام بریده، اما مفصل پاسخ می‌گفت. شیوه سخن

گفتن و تکیه کلام‌های خاص خودش را دارد، همچنان‌که خروش ناگهانی‌باتشددر کلامش یکی از خصایص اوست؛ اگر چه در نهایت هیچ جمله‌ای را در میان‌انبوه‌مثال‌ها و جملات متعوضه، نیمه‌کاره رها نمی‌کند. در تنظیم این گفتگو سعی شد تا حد امکان از حذف تکیه کلام‌ها و بازگرداندن کلمات او به جایگاه درست دستوری پرهیز شود، شاید مخاطبان آشنا حین خواندن این مصاحبه بتوانند خود را جای ما، رویه‌روی او، در عصر یکی از روزهای اردیبهشت بگذرانند.

سید: **توفعتان از دانشجویانی که امروز فارغ‌التحصیل می‌شوند، با توفعتان از فارغ‌التحصیلان بیست و پنج سال پیش چه تفاوتی دارد؟**

توقع من کمی زیاد شده؛ به این معنی که زمانه تغییر کرده، از جهانی خوب و از جهانی بد شده است. خوبی‌هایشان به صورت رواج اسلام و امنیت و روحیه صلح‌آمیز در جامعه است. در نتیجه من از فارغ‌التحصیلان انتظار حسن استفاده از شرایط امروز را دارم، یعنی با یک رفتار سالم جبران بدی‌های موجود در جامعه را بکنند، چرا که در عوض افزایش صلح، نشاط و آزادی در جامعه ما کم نشده؛ به این معنی که وقتی مردم مجبور باشند خود را غیر از آن چیزی که هستند، نمایش بدهند، یعنی آزادی ندارند. در مقابل گرایش به فساد، مانند اعتیاد زیاد شده است. نشاط لازمه زندگی است، وقتی در جامعه‌ای کم شود، موجب بروز یک سری بیماری‌ها می‌شود. احساس می‌کنم که فارغ‌التحصیل ۲۵ سال پیش آزادتر بود که بعد از اتمام درس، هر طور که دوست دارد زندگی کند، اما دانشجوی امروز، با توجه به شرایط، باید احساس وظیفه کند و در کارش مایه شخصی بگذارد. این مایه شخصی عبارت است از خوب درس خواندن و خوب کار کردن و مهربانی با مردم، تا جبران این کمبودها را بکنند. اگر این گونه شود توانسته‌ایم به وظیفه‌مان عمل کنیم. **سید:** **نظر تان در مورد فضای کنونی حاکم**

گفتگو با دکتر عبدالوهاب درهمی، استاد پیشکسوت دانشگاه علوم پزشکی مشهد مردی که زیادمی‌دانست

بر آزمون دستپاری و تفاوت آن با شرایط پذیرش رزیدنت در سال ورود شما به رشته پاتولوژی چیست؟

به نظر من نظر استاد به طور قاطع باید در انتخاب رزیدنت دخالت داشته باشد، نه به‌طور مصنوعی. الان و از وقتی که به یاد دارم نقش استاد در انتخاب رزیدنت بسیار ضعیف است. من به شکل حیرت‌انگیزی به اساتید دانشگاه مشهد اعتقاد دارم، یعنی آنها را شریف می‌دانم و حتم دارم وقتی این انتخاب بر عهده‌شان گذاشته شود، رزیدنت خوب را انتخاب می‌کنند، چون رزیدنت غیر از استعداد، اخلاق و تمایل علمی هم باید داشته باشد. اساتید اینها را تشخیص می‌دهند.

سید: **پیش از مصاحبه گفتید که قصد اشتغال در حرفه‌ای مرتبط با درس شیمی را داشتید. می‌خواستم ببینم اگر دوباره وارد**

واردکننده تجهیزات پزشکی، کویت، عراق، مصر، ترکیه و عمان می‌باشند (جدول ۳).

مراکز رشد مرتبط با حوزه پزشکی

با توجه به این بازار و نیاز شدید حرکت در راستای تولید تجهیزات و دارو و ارایه خدمات مرتبط با پزشکی، تاکنون ۷ مرکز رشد به صورت تخصصی در زمینه‌های دارو، تجهیزات و خدمات پزشکی شروع به فعالیت کرده‌اند. این مراکز عبارت‌اند از: مراکز رشد فرآورده‌های دارویی دانشگاه‌های علوم پزشکی تهران، مشهد، شیراز و تبریز، مرکز رشد بیوتکنولوژی پزشکی و مهندسی ژنتیک یزد، مرکز رشد فرآورده‌های گیاهان دارویی

جهاد دانشگاهی هلدرد و مرکز رشد لوازم و تجهیزات پزشکی دانشگاه علوم پزشکی تهران.

در مجموع بیش از ۶۵ شرکت در این مراکز در حال فعالیت هستند. تنها در مرکز رشد فرآورده‌های دارویی دانشگاه علوم پزشکی تهران با تولید فرآورده‌هایی مانند اینترفرون آلفا و بتا و جی سی اس اف، تاکنون بیش از ۱۲۰ میلیون دلار صرفه‌جویی ارزی صورت گرفته است. در حوزه تجهیزات، مرکز رشد لوازم و تجهیزات پزشکی برای جذب فن‌آوران حامل ایده جدید و مبتنی بر دانش، فعالیت خود را از اواخر سال ۱۳۸۱ آغاز کرده است. در این مدت ۱۱ شرکت در زمینه خدمات مربوط به دستگاه‌های پزشکی و ۲۹ شرکت در زمینه ساخت لوازم و تجهیزات پزشکی مشغول به فعالیت شده‌ند. از این تعداد، ۱۳ شرکت در خارج از مرکز و ۱۲ شرکت در داخل مرکز در حال ادامه فعالیت هستند. جمع تعداد افراد

شرح	مبلغ به هزار دلار	صادرکننده عمده
کالاهای دارویی خاص	۳۸۶۱	اتریش، آلمان، امارات، چین
ابزارهای پزشکی	۴۵۱	آلمان، انگلستان، امارات، اسپانیا
لوازم و تجهیزات آزمایشگاهی	۸۶	آلمان، انگلستان، کانادا، ایتالیا

شرح	مبلغ به هزار دلار	وارد کننده عمده
کالاهای دارویی خاص	۹۹	ترکیه، انگلستان، لهستان
ابزارهای پزشکی	۱۹۸۱	آذربایجان، ارمنستان، اردن
لوازم و تجهیزات آزمایشگاهی	۷	افغانستان، امارات، یونان

دهه ۳۰ اصلاً حادثه مهمی نداشتند.

سید: **اگر یک دانشجوی پزشکی دهه ۳۰ مانند اصحاب کهف ناگهان به خواب می‌رفت و امروز، پا به دانشگاه پزشکی می‌گذاشت با چه وضعی رویه‌رو می‌شد؟**

اصلاً نمی‌توانست زندگی کند. ترجیح می‌داد دوباره به غارش برگردد، چون ما به صورت تدریجی در جریان پیشامدها، تغییر می‌کنیم.

سید: **اگر بخواهید از سه رکن اصلی زندگی تان که شکل دهنده هویت شما شدند نام ببرید، به چه نکاتی اشاره می‌کنید؟**

اثر تربیتی پدرم و پدربزرگم، که هر دو نابغه و مسلمان بودند. مادرم، که دختر یک مچنجد

انقلابی، یعنی جزو سران روحانیون طرفدار مشروط بودند. از روشنفکری خانواده و مادرم که یک خانواده روحانی بودند این نکته عجیب را بگویم که در سال ۱۳۱۳ مادر من تحصیل کرده و معلم دبستان بودند؛ در حالی که در آن سال‌ها خانم تحصیل کرده در ایران خیلی کم بود. این عامل نقش تربیتی بزرگی در من داشت. دیگری شانس خوبی که چنین زنی و چنین استادی پیدا کردم.

سید: **با توجه به نکاتی که اشاره کردید خودتان را خوشبخت می‌دانید؟**

گمان نمی‌کنم هیچ انسانی در کره زمین به اندازه من به آسمان بلدهکار باشد و در نتیجه مسولیت خودم را بیشتر از همه احساس می‌کنم.

سید: **خیلی مشتاقم که یک روز از زندگی شخصی تان را برای ما مرور کنید.**

این سوال کمی حساس شده؛ به این دلیل که من در سال ۸۱ بازنشسته شدم، ولی با این وجود کارم را تاکنون ادامه داده‌ام، اما به دلیل عصبانی شدن از اولیای گروه تصمیم دارم که از آخر خرداد ماه دیگر به کارم در دانشگاه ادامه ندهم و شما الان در چنین مقطعی این پرسش را از من می‌کنید: نماز می‌خوانم، دو صفحه قرآن می‌خوانم و تفسیر را نگاه می‌کنم. بعد صبحانه می‌خورم و ساعت ۸ سرکارم می‌روم. معمولاً طوری

برنامه‌ریزی می‌کنم که قبل از اذان در خانه باشم تا نماز را اول وقت در خانه بخوانم. ساعت ۳ عصر به کلینیک پاتولوژی جهاد دانشگاهی می‌آیم. بقیه وقتم صرف مطالعه می‌شود. در حال حاضر به مطالعه گیاه‌شناسی، از لحاظ ژنتیک گیاهی، مطالعه تاریخی و مطالعه اسلامی و قرآن مجید مشغولم.

سید: **پس از نزدیک به چهار دهه تدریس در دانشگاه و بازنشستگی از کسوت استادی، بزرگ‌ترین پاداشی که بتواند زحمات چهل ساله تدریس را برای شما جبران کند چیست؟**

هیچ توفعی ندارم... یک سوال؛ حضرت امام حسین (ع) به چه کسی کمک کردند؟

سید: **... به خودشان.**

درسته، در حالی که پیش از شهادت به ایشان فهمانده شد که اگر شهادت هم نباشد از درجه شما کاسته نمی‌شود ولی خودشان مشیت خود را انتخاب کردند. دقیقاً به‌بهترین وجهی منافع خودشان را حفظ کردند. اگر شهادت نبود ایشان کسی که الان هستند، نبودند، بنابراین پاداش من این است که این قدر خنگ نباشم که به خودم ضرر بزنم، با بد اخلاقی با مردم، با اعمال بخل، با پول دوستی. به هیچ صورتی حتی امکان به خودم صدمه نزنم و سالم بمانم. من اگر بتوانم ارزش انسانی خودم را حفظ کنم، نهایت خوشحالی برای من حاصل می‌شود.

سید: **نکته جالب توجهی که در وجود شما می‌بینم گرایش شما به همه‌جانبگی است. یعنی انسانی نبودید که یک بعدی باشید و همیشه سعی کرده‌اید چند بعدی زندگی کنید. آیا احساس نمی‌کردید که در انتهای هزاره دوم جامع‌الشرایط شدن و همه‌جانبه بودن یک رؤیاست و یک امر غیر قابل دسترس؟**

من فقط دور رشته ظرفیت دارم و همه انسان‌ها ظرفیت‌این دور رشته ندارند. یکی انسان‌شناسی که در جامعه ما می‌گویند مطالعات دینی و یکی علمی. رشته انسان‌شناسی در همه آدم‌ها یک ظرفیت محفوظ دارد. خود من هم طرفدار دو رشته شدن نیستم. ■

نقشه جامع علمی کشور

اخلاق و ایجاد فرصت‌های برابر در آموزش) بخش غیردولتی نیز حضور موثر داشته باشد تا نوآوری در کشور بتواند از چابکی لازم برخوردار گردد. از طرف دیگر سلامت عرصه تغییر و تحولات سریع است. سیمای بیماری‌ها و مفاهیم سلامتی در کنار فناوری‌های جدید سلامت به سرعت تغییر می‌کنند. در صورت عدم توجه به اصل عدالت در سلامت و نبود حرکت برنامه‌ریزی شد، کمبود منابع برای تامین هزینه‌های خدمات پیشرفته سلامت در کنار پیشرفت‌های جدید علمی و فناوری باعث عمیق‌تر شدن شکاف بی‌عدالتی در ارایه خدمات سلامت می‌شود.

روش‌شناسی نقشه جامع علمی

با توجه به تعریف در تهیه نقشه جامع علمی کشور از دو رویکرد هنجاری و آینده‌نگری استفاده شده است. در رویکرد هنجاری تلاش شده تا با توجه به ارزش‌های اسلامی- ایرانی (مانند الزام توجه به آحاد مردم در بهره‌مندی از سلامت، جایگاه علم، اهمیت اخلاق حرفه‌ای و نقش آموزش و پژوهش در تکامل فردی و اجتماعی) هدف‌های غایی و شیوه حرکت به سوی آنها تبیین شوند. در رویکرد دوم (آینده‌نگاری) سعی شده تا در حد ممکن بر اساس روندهای جهانی توسعه دانش و نیازهای سلامتی مشخص شود که تا بیست سال آینده شرایط چگونه خواهد بود. چه مسایلی اولویت بیشتری دارند و چگونه باید حرکت کرد تا به اهداف نایل شد.

وضعیت کنونی نقشه؛ مشارکت در ارایه نظرات

حوزه‌های اولویت‌دار سلامت شناسایی شده‌اند. بر اساس رهنمودهای رهبری، سند چشم‌انداز و الویت‌های سلامت، اطلاع‌رسانی بتواند مشارکت کشور در حوزه سلامت چندی پیش آماده گشته است و جهت دریافت نظرات بین صاحب‌نظران سلامت توزیع شده است. نکته مهم اینکه هم‌اکنون در صفحه اصلی سایت **www.medmap.ir** پیش‌نویس نقشه جامع علمی سلامت قرار داشته و قابل دسترسی برای عموم می‌باشد. هدف از این کار دسترسی هر چه بیشتر به نظرات ارزشمند تمامی کسانی است که دغدغه

اعتلای ایران اسلامی و سلامت را دارند. ■

کلیه مآخذهای خارجی را با نظر انتقادی نگاه می‌کنم، یعنی هیچ‌گونه ضعیفی ندارم و حتی انتقادهای بسیاری نسبت به رشته سرطان‌شناسی، پاتولوژی و حتی پزشکی دارم. به نظر من علم پزشکی جهان در حال حاضر یک علم گمراه است؛ چراکه انسان در مبداء و معاد آن دخالت ندارد. برای نوع انسان فقر فرهنگی و اقتصادی بسیار خطرناک‌تر از سرطان و بیماری‌های قلبی است.

سید: **یک دانشجوی دهه ۸۰ بگذاردید، از نگاه خودتان تفاوت میان دو نسل را بیان کنید.**

دانشجوی امروز اصلاً آرامش ندارد. منظورم نقش حکومت یا شرایط اقتصادی نیست. منظور این است که آن قدر حادثه‌جهانی اتفاق افتاده که اصلاً روی آرامش رابه خود نمی‌بیند، چون حوادث روی ما اثر می‌گذارد. دانشجویان فعال شده در این مدت به ۱۵۷ نفر رسیده که از این تعداد ۲۴ نفر دکتری، ۳۶ نفر فوق لیسانس و ۹۰ نفر لیسانس بوده‌اند. هم اکنون ۱۱ شرکت در حال تولید محصول خود به صورت نیمه صنعتی هستند. محصولات تولید شده توسط شرکت‌های مستقر، حوزه‌های متفاوتی را در بر می‌گیرد. به عنوان نمونه می‌توان به محصولاتی مانند: نگاتوسکوپ دیجیتال، ترانس ایلومیناتور با نور مرئی، الکتروکوتر RF دندانپزشکی، دستگاه بی‌خطر ساز زباله‌های بیمارستانی، میکروسکوپ تونلی روشی، رترکتور خودنگهدار جراحی، دستگاه تست ورزش، بازتوانی قلبی، داروی PMC۱۶ و تولید فیلتر با کمک نانو الیاف اشاره کرد.

مشکلات ادامه فعالیت مراکز رشد

باتوجه به اهمیت سرمایه‌گذاری در حمایت از فن‌آوران، ملحوظ کردن اعتبارات به صورت پایا و قابل اطمینان برای این امر بسیار ضروری است. حمایت‌های موسمی و نامنظم، جز بی اعتبار کردن ایده انکوباتورها و ناامید کردن مراجعان نتیجه قابل ملاحظه دیگری نخواهد داشت. نکته دیگر این است که زنجیره تبدیل فکر نو و بدیع به محصول تجاری سودآور، غیر از مراکز رشد شامل حلقه‌های مقفوده دیگری در حوزه حمایت و راهبری از سوی دولت است. از جمله این مراتب می‌توان به قوانین وزارت صنایع جهت تولید محصول و نیز قوانین مالیاتی و از همه مهم‌تر بی‌سری و سامانی و سرگردانی فن‌آوران در مواجهه با نهادهای متولی استاندارد و مالکیت فکری اشاره کرد. ■

شرح	مبلغ به هزار دلار	صادرکننده عمده
کالاهای دارویی خاص	۳۸۶۱	اتریش، آلمان، امارات، چین
ابزارهای پزشکی	۴۵۱	آلمان، انگلستان، امارات، اسپانیا
لوازم و تجهیزات آزمایشگاهی	۸۶	آلمان، انگلستان، کانادا، ایتالیا

شرح	مبلغ به هزار دلار	وارد کننده عمده
کالاهای دارویی خاص	۹۹	ترکیه، انگلستان، لهستان
ابزارهای پزشکی	۱۹۸۱	آذربایجان، ارمنستان، اردن
لوازم و تجهیزات آزمایشگاهی	۷	افغانستان، امارات، یونان